

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLAS 4-8

OCENIANIE TO:

- integralna część procesu nauczania,
- proces gromadzenia informacji,
- wspieranie szkolnej kariery uczniów,
- podnoszenie motywacji uczniów do kształcenia się.

CELE OCENIANIA

1. **Ocenianie bieżące** (wspomagające) ma na celu monitorowanie rozwoju ucznia, a w tym:
 - pomoc uczniowi w rozumieniu swoich trudności i mocnych stron oraz w ukierunkowaniu go do dalszej pracy,
 - przekazanie rodzicom (opiekunom) informacji o postępach ucznia,
 - przekazanie nauczycielowi informacji o efektywności jego nauczania, właściwym doborze materiałów, metod i sposobów nauczania,
 - przygotowanie do egzaminów i sprawdzianów zewnętrznych.
2. **Ocenianie okresowe** ma:
 - przekazać uczniowi informację na temat jego postępów w nauce języka polskiego,
 - monitorować system szkolny,
 - pomóc nauczycielowi w ewaluacji i modyfikacji procesu nauczania przedmiotu.

OCENIANIE BIEŻĄCE

POZIOMY WYMAGAŃ

- **Konieczne** (na **ocenę dopuszczającą**)

Obejmują treści:

- bardzo łatwe (ale wykonane pod kierunkiem nauczyciela),
- praktyczne, przydatne życiowo,
- niezbędne w dalszej edukacji - bazowe,

- **Podstawowe** (na **ocenę dostateczną**)

Obejmują, oprócz wymagań koniecznych, treści:

- najważniejsze w uczeniu się przedmiotu,
- łatwe dla ucznia nawet mało zdolnego,
- często powtarzające się w procesie nauczania,
- określone programem nauczania na poziomie nieprzekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej,

- proste, uniwersalne umiejętności z zakresu nauczania języka polskiego.

• **Rozszerzające** (na **ocenę dobrą**)

Obejmują, oprócz wymagań podstawowych, treści:

- umiarkowanie trudne,
- złożone, mniej przystępne niż zaliczone do wymagań podstawowych,
- częściowo rozszerzające podstawy przedmiotu.

• **Dopełniające** (na **ocenę bardzo dobrą**)

Obejmują, oprócz wymagań rozszerzających, treści :

- wymagające korzystania z różnych źródeł,
- umożliwiające rozwiązywanie problemów,
- pośrednio użyteczne w życiu pozaszkolnym,
- pozwalające łączyć wiedzę z różnych przedmiotów i dziedzin.

• **Wykraczające** (na **ocenę celującą**)

Powinny, oprócz wymagań dopełniających, obejmować treści:

- znacznie wykraczające poza program nauczania,
- wymagające znacznej samodzielności ucznia, np. pisanie dłuższych, twórczych artykułów np. do szkolnej gazetki,
- wynikające z indywidualnych zainteresowań, np. za osiągnięcie **sukcesów** w konkursach polonistycznych,
- za powyższe osiągnięcia uczeń otrzymuje celującą ocenę cząstkową.

Umiejętności oceniane na lekcjach języka polskiego

Na lekcjach języka polskiego ocenie podlega:	
1. Mówienie (opowiadanie ustne – twórcze i odtwórcze)	- poprawność językowa, - stosowanie odpowiednich terminów, - zasób słownictwa, - znajomość zagadnień, - umiejętność kojarzenia różnych informacji i wyciągania wniosków, - uporządkowanie wypowiedzi (kompozycja), - samodzielność w tworzeniu wypowiedzi, - poprawność merytoryczna, - jasność wypowiedzi.
2. Czytanie:	- głośne i wyraziste z uwzględnieniem zasad kultury żywego słowa, - ciche ze zrozumieniem.

3. Pisanie, redagowanie określonych form wypowiedzi: - formy wypowiedzi pisemnej objęte programem nauczania, - notatki z lekcji, - wypracowania klasowe, - stopień samodzielności wykonania pracy, - merytoryczność pracy, - poprawność gramatyczna, ortograficzna, interpunkcyjna pracy.
4. Posługiwanie się poznanymi zasadami ortograficznymi i interpunkcyjnymi (znajomość zasad, ortogramów, pisanie ze słuchu - dyktanda kontrolne).
5. Znajomość treści lektur obowiązkowych i uzupełniających.
6. Znajomość zagadnień z nauki o języku.
7. Inne (np. recytacja, wykonanie określonych projektów, aktywność na lekcji, ciekawa i rzeczowa prezentacja przygotowanych materiałów, częstotliwość wypowiedzi poprawnych merytorycznie, prowadzenie zeszytu przedmiotowego, który może zostać sprawdzony przez nauczyciela w dowolnej chwili, prace plastyczne, lapbooki, albumy, fotografie, słowniki, prezentacje multimedialne).

Zasady oceniania dyktand

Przyjmuje się następujące kryteria:

- 0 – 1 błąd drugorzędny – bardzo dobry
- 1 błąd pierwszorzędny – dobry plus
- 2 błędy pierwszorzędne – dobry minus
- 3 błędy pierwszorzędne – dostateczny plus
- 4 błędy pierwszorzędne – dostateczny
- 5 błędów pierwszorzędnych – dostateczny minus
- 6 błędów pierwszorzędnych – dopuszczający
- 7 błędów pierwszorzędnych – dopuszczający minus
- 8 błędów pierwszorzędnych – niedostateczny

1 błąd pierwszorzędny = 2 błędy drugorzędne = 5 błędów interpunkcyjnych

Błędy pierwszorzędne:

- pisownia wyrazów z ó-u,
- pisownia wyrazów z rz-ż,
- pisownia wyrazów z ch-h,
- pisownia „nie” z różnymi częściami mowy,
- błędy w zakresie pisowni wyrazów małą i wielką literą,
- błędy w zakresie pisowni zakończeń -ji, -ii, -i,

- błędy w zakresie pisowni cząstki -by z osobowymi formami czasownika,
- pisownia wyrazów z *q* i *ę*.

Zasady oceniania dyktand dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w nauce (dysortografia)

0	błędów	celujący
1-2	błędy	bardzo dobry
3	błędy	- bardzo dobry
4	błędy	+ dobry
5-6	błędów	dobry
7	błędów	- dobry
8	błędów	+ dostateczny
9-10	błędów	dostateczny
11	błędów	- dostateczny
12	błędów	+ dopuszczający
13-14	błędów	dopuszczający
15	błędów	-dopuszczający
16 i więcej	błędów	niedostateczny

***Nauczyciel może nieznacznie zmienić kryteria w zależności od stopnia trudności przygotowanego dyktanda lub poziomu.**

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA OCENIANIA FORM WYPOWIEDZI PISEMNYCH

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń nie zna materiału rzeczowego, czego efektem są: zbytnia ogólnikowość, niewyczerpanie tematu i odbieganie od niego. Pracę cechuje chaos kompozycyjny (powtarzanie myśli, przeplatanie zagadnień), brak przemyślanej koncepcji oraz niezgodność z poleceniem (tematem). Forma wypowiedzi pisemnej nie odpowiada wymogom danej formy wypowiedzi. Jakość pracy znacznie obniża się przez liczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne oraz nieporadność językową autora, który nie zna zasad budowy zdań oraz tworzenia i odmiany wyrazów, co powoduje niezrozumiałość znacznych partii wypracowania. Ubogi zasób słownictwa jest przyczyną licznych powtórzeń wyrazowych i rażących błędów stylistycznych. Niestaranne pismo i liczne skreślenia wpływają negatywnie na ogólne wrażenie estetyczne. **Oceną niedostateczną karane są wszelkie plagiaty.**

DOPUSZCZAJĄCY

Uczeń nie zna dostatecznie materiału merytorycznego, przez co praca staje się zbyt powierzchowna, schematyczna i mało związana z poleceniem nauczyciela. Uczeń nie potrafi

w dostateczny sposób uzasadnić swojego zdania oraz uogólniać pojawiających się problemów. Forma wypowiedzi określona w poleceniu nie zgadza się w 50% z zastosowaną przez ucznia. Wynika to z niepełnej znajomości tej formy wypowiedzi i jej cech charakterystycznych. Dodatkowo przyczynia się to do powstania chaosu kompozycyjnego.

Praca mimo uboższego zasobu leksykalnego oraz dużej liczby błędów stylistycznych, składniowych, słowotwórczych i fleksyjnych jest zrozumiała i komunikatywna. Na ogólny brak estetyki wpływają skreślenia, brak akapitów oraz nieumiejętność rozplanowania całości na stronie. Zaleca się uczniowi przypomnienie zasad ortograficznych i interpunkcyjnych.

DOSTATECZNY

Uczeń zna zagadnienia problemowe, ale ich opracowanie jest niepełne i pobieżne. Kompozycja pracy jest dopasowana do wymogów formy, ale uczeń chaotycznie wyraża własne przemyślenia, słabo argumentuje i zbyt ogólnikowo wyciąga wnioski. W pracy nie pojawiają się błędy składniowe i stylistyczne. Uczeń w miarę dobrze zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne, ale nie wykorzystuje ich konsekwentnie. Słownictwo wykorzystane w pracy wystarcza do wyrażania planowanego sensu, ale jest zbyt ubogie, aby urozmaicić wypowiedź. Uczeń stosuje akapity, zaznaczając trójdzielną kompozycję wypracowania, ale nie wykorzystuje ich do wprowadzenia każdej kolejnej nowej myśli. Charakter pisma niezbyt staranny.

DOBRY

Uczeń dobrze zna materiał rzeczowy i właściwie go wykorzystuje, dzięki czemu praca w całości jest zgodna z wymaganiami nauczyciela i tematem. Forma wypowiedzi wykorzystana w pracy jest poprawna kompozycyjnie, stylowo i graficznie (akapity). Uczeń stara się zachować logikę wyводу i spójność, stosując odpowiednie zwroty i wyrażenia. Pojawiają się nieliczne błędy składniowe, ortograficzne i interpunkcyjne. Pracę cechują właściwe rozplanowanie na stronie i estetyka.

BARDZO DOBRY

Uczeń bardzo dobrze zna i rozumie materiał rzeczowy i w całości go wykorzystuje. Właściwie wnioskuje, uogólnia oraz poprawnie dobiera przykłady. Forma wypowiedzi w całości zgodna jest z wyznacznikami. Praca posiada wyraźną, spójną i przemyślaną kompozycję zaznaczoną poprzez właściwe słownictwo spajające tekst, odpowiednią liczbę akapitów oraz logicznie uzasadnione: wstęp i zakończenie z samodzielnie i trafnie sformułowanymi wnioskami.

Uczeń nie odbiega od tematu, świadomie dobiera odpowiednie, bogate słownictwo i posługuje się jasnym, komunikatywnym stylem. W zasadzie nie popełnia błędów ortograficznych i interpunkcyjnych, pisze czysto, wyraźnie i bez przekreśleń.

CELUJĄCY

Bezбłędna forma wypowiedzi pisemnej i maksymalne wykorzystanie materiału rzeczowego. Własne przemyślane, logiczne i spójne wnioski. Oryginalność przemyśleń i podejścia do

problemu. Kompozycja jasna, przejrzysta i planowa. Zakres swobodnie stosowanych pojęć i terminów przekraczający program nauczania. Bogate, zróżnicowane słownictwo. Bez błędne: składnia, styl, ortografia, interpunkcja.

KLASYFIKACJA I OZNACZENIA BŁĘDÓW W PRACACH PISEMNYCH:

- ortograficzne (ort.)
- interpunkcyjne (i.)
- językowe (jęz. – obejmują błędy składniowe, stylistyczne, wyrazowe, fleksyjne)
- rzeczowe (rzecz.)

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCEN KLASYFIKACYJNYCH

UWAGA: Ocenę wyższą otrzymać może uczeń, który spełnia wszystkie wymagania przypisane ocenom niższym.

Ocena celująca

Otrzymuje ją uczeń, który **w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania:**

- samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- wykazuje aktywność i pomysłowość twórczą, zainteresowanie poszerzaniem wiedzy (także w zakresie wykraczającym poza program nauczania),
- czyta ze zrozumieniem teksty literackie, potrafi interpretować teksty przewidziane w programie,
- potrafi przygotować twórczą i oryginalną recytację, inscenizację,
- w mowie i piśmie posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem,
- systematycznie, rzetelnie i z dużym zaangażowaniem pracował podczas zajęć języka polskiego oraz w domu, przygotowując się do lekcji,
- poprawnie stosuje reguły ortograficzne nawet w trudnych wyrazach,
- systematycznie pracuje w czasie pracy samodzielnej,
- starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- bierze udział w konkursach szkolnych i międzyszkolnych i osiąga wysokie wyniki,
- został laureatem przedmiotowego konkursu z języka polskiego, organizowanego przez Kuratorium Oświaty w Rzeszowie,
- przejawia zainteresowanie przedmiotem i przedstawia zagadnienia w ciekawy sposób,
- w swoich wypowiedziach biegle posługuje się terminami językowymi i teoretycznoliterackimi oraz stosuje różnorodne konstrukcje składniowe,
- starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocena bardzo dobra

Otrzymuje ją uczeń, który **w bardzo dobrym stopniu opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania:**

- opanował treści i problemy objęte programem nauczania,
- był systematyczny i samodzielny w pracy na lekcji,
- cechował się aktywnością na zajęciach,
- rozwiązywał zadania i problemy o znacznym stopniu trudności,
- terminowo wywiązywał się z zobowiązań w stosunku do nauczyciela,
- wykorzystywał znajomość materiału języka polskiego w nauce innych przedmiotów i życiu pozaszkolnym,
- biegle posługiwał się różnymi sposobami gromadzenia informacji (korzystał z różnych źródeł),
- wypowiada się w sposób poprawny i precyzyjny,
- pisał poprawnie pod względem ortograficznym,
- na ogół nie popełniał błędów interpunkcyjnych,
- formułował teksty mówione i pisane różnej długości, poprawne językowo,
- czytał poprawnie pod względem technicznym, stosując się do znaków interpunkcyjnych i świadomie modulując głos,
- brał udział w konkursach związanych z językiem polskim (różne etapy),
- starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocena dobra

Otrzymuje ją uczeń, który **ma niewielkie braki w wiedzy i umiejętnościach określonych programem nauczania:**

- był systematyczny, terminowo wywiązywał się z zadań,
- bywał aktywny,
- formułował wypowiedzi pisemne i ustne, popełniając niewielką ilość błędów językowych,
- na ogół nie popełniał błędów ortograficznych,
- opanował umiejętności umiarkowanie trudne, złożone, mniej przystępne niż zaliczone do wymagań podstawowych,
- dobrze znał treści i zagadnienia materiału programowego,
- samodzielnie rozwiązywał większość problemów literackich i językowych, trudniejsze z pomocą nauczyciela,
- czyta ze zrozumieniem, samodzielnie potrafi znaleźć w tekście potrzebne informacje,
- wykonywał nietypowe zadania praktyczne i teoretyczne,
- starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocena dostateczna

Otrzymuje ją uczeń, który **opanował podstawową wiedzę i umiejętności określone programem nauczania, lecz jego wiedza jest fragmentaryczna, uczeń ma problemy z samodzielnym jej wykorzystaniem:**

- samodzielnie rozwiązywał problemy językowe i literackie o niewielkim poziomie trudności, łatwe dla ucznia nawet mało zdolnego,
- opanował wiadomości i umiejętności na poziomie podstawowym, określonym przez podstawę programową,
- stosował wiadomości w sytuacjach typowych,
- przyswoił proste, uniwersalne umiejętności, często powtarzające się w procesie nauczania,
- stosował się do poznanych zasad ortograficznych, ale popełniał nieliczne błędy,
- wypowiada się w zasadzie poprawnie; choć zasób jego słownictwa nie jest bogaty, nie popełnia rażących błędów językowych,
- sporadycznie zabiera głos na lekcji,
- czytał poprawnie pod względem technicznym,
- rozumiał tekst po cichej lekturze,
- sporadycznie bywał nieprzygotowany do zajęć.
- prowadził zeszyt przedmiotowy.

Ocena dopuszczająca

Otrzymuje ją uczeń, który **ma duże braki w wiedzy i umiejętnościach określonych programem nauczania:**

- nawet najprostsze zadania wykonywał przy pomocy nauczyciela,
- opanował umiejętności praktyczne, przydatne życiowo,
- przyswoił treści niezbędne w dalszej edukacji – bazowe,
- miał niewielką znajomość treści i problemów materiału programowego,
- słabo czytał pod względem technicznym, ale częściowo rozumiał przeczytany tekst,
- popełniał liczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia dużo błędów, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- nie pracuje systematycznie w czasie pracy własnej,
- znał kilka terminów literackich i gramatycznych, ale nie umiał tej wiedzy wykorzystać,
- w miarę systematycznie prowadził zeszyt przedmiotowy.

Ocena niedostateczna

Otrzymuje ją uczeń, który **nie opanował nawet podstawowej wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania:**

- nie spełniał wymagań koniecznych,
- nie potrafił wykonać najprostszych zadań, nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie opanował bazowych sprawności językowych,
- nie rokował nadziei na uzupełnienie zaległości,
- zaległości uniemożliwiały mu dalsze zdobywanie wiedzy z przedmiotu,
- nie znał nawet małej części materiału omawianego na lekcjach,
- nie wykazywał chęci do nauki, ani żadnej aktywności,
- prowadził zeszyt niesystematycznie, albo wcale nie prowadził zeszytu,
- świadomie opuszczał prace klasowe, sprawdziany, kartkówki i ich poprawę,
- nie dysponował wystarczającym zasobem leksykalnym.

Opracowały:

Monika Bieleń,
Adrianna Maciąg
Anna Małysza